

Eduards Bīriņš,
bij. Latvijas Republikas ģenerālkonsuls Londonā

MANAS ATMIŅAS

*(Turpinājums. Sākumu sk. žurnāla 2006. g. 3. nr., 2007. g. 2. nr.,
2008. g. 2., 4. nr.)*

TREŠĀ DAĻA
1908. gads

Šīs manas atmiņas veltītas manai dārgajai sieviņai Lidijai.
Rīgā 1935. gadā [paraksts]

I

Ir pagājuši trīsdesmit gadi no tā laika, kad 1905. gada beigās notika revolucionāru partiju legalizēšanās, kas noveda tās pie sabrukuma.¹ Policija izsekoja arī Latviešu sociāldemokrātu savienības darbiniekus, un 1906. gada vasarā notika plaši aresti. Par šiem arestiem savienības kaujas organizācijas vadītājs Alberts Traubergs savā revolucionāra ticības apliecinājumā Pēterburgas svarīgu lietu izmeklēšanas tiesnesim Tustlovam 1908. gadā raksta: "Rīgas organizācija 1906. gada vasaras beigās tika iznīcināta."² (Strādnieks, Nr. 22, 1912. g.)

Šī nodevība, kura iznīcināja savienību, nāca no Alberta Trauberga kaujas organizācijas aprindām. Ar kādu vieglprātību šinī organizācijā tika uzņemti jauni zēni un tiem uzticēti svarīgi uzdevumi, par to liecina tas fakts, ka galvenais nodevējs Eduards Baumanis, 18 gadus vecs, tikko iebraucis no Slokas Rīgā, 1905. gada beigās tūlīņ uzņemts par biedru savienībā, bet 1906. gadā Alberts Traubergs to ieskaitījis svarīgiem uzdevumiem savā kaujas organizācijā. Uzticēja viņam čemodānu ar savienības Centrālās komitejas protokoliem un arhīviem. Līdz ar Eduarda Baumaņa arestu 28. augustā 1906. gadā viss tas krita policijas rokās.³ Savienībnieku lielās prāvas apsūdzības rakstā 1908. gadā par Baumaņa atzišanos un savu biedru nodošanu sacīts: "Nopratinot šinī lietā Eduardu Žani Frici Baumani, viņš atzina sevi vainīgu pret viņu celtajos apvainojumos un paskaidroja, ka viņš pieder pie Latviešu sociāldemokrātu savienības, kura pieturas pie sociālistu revolucionāru programmas. Tālāk apsūdzētais paskaidroja sekojošo: 1906. gada maija mēnesī apsūdzētais ieradās

savienībā, kuras birojs atradās grāmatu veikalā “Ausma”, kur kāds Marks iedalīja viņu propagandistu pulciņā. Pulciņa vadītājs bija kāds Petrovs, viņš arī Zaraks. Pulciņš sanāca kāda drēbnieka dzīvoklī. No pulciņa locekļiem viņam, apsūdzētajam, pazīstami sekoši: Karlis, Akmentiņš, Arturs, Jēcis (Ješka), Fiksmanis un Čuguns. Akmentiņš kopā ar arestēto Mildu dzīvoja vienā dzīvoklī ar Petrovu un viņa brāli drēbnieku. Akmentiņš, Jēcis un Arturs bija oratori. Maija beigās visi šie ļaudis nodibināja savienības kaujas pulciņu. Par šī pulciņa darbību viņam, Baumanim, zināms sekošais:

1) Jēcis, kā apsūdzētais sapratis no paša Jēča izteikumiem, noslepkavojis Džūkstes muižas īpašnieku.⁴

2) Akmentiņš, Arturs, Jēcis un Čuguns gāja uz Sarkandaugavu, uz kādu dzelzceļa staciju, kur viņi gribēja kādu noslepkavot. Tur policija arestēja Akmentiņu un Jēci, bet pēc tam viņiem izdevās piekrāpt policiju – un viņus atsvabināja. Apsūdzētais dabūja par to zināt pie sekojošiem apstākļiem: otrā dienā pēc Akmentiņa aresta vajadzēja notikt savienības sapulcei Avotu ielā pie drēbnieka, bet tur ieradās viņš un kāda jaunava. Nevarēdami sagaidīt citus savienības biedrus, viņi ar jaunavu aizgājuši uz Petrova dzīvokli, un tur viņiem paziņots par Akmentiņa arestu. Akmentiņu atsvabināja jūnija mēnesī, un viņš atkal iestājās kaujas pulciņā.

3) 1906. gada maijā vai jūnijā Salamandra fabrikas direktora apkalpotāja caur galdnieka Graša māsu ierosināja minētās fabrikas direktora aplaupīšanu un griezās pie viņa – Baumaņa ar attiecīgu priekšlikumu. Par šo priekšlikumu viņš, Baumanis, ziņojis savienības priekšsēdētājam un kaujas organizācijas organizētājam Albertam vai Aptisam, kurš paziņoja, ka agrākie kaujinieki priekš šīs lietas neesot noderīgi, tādēļ ka nolaupīto naudu paturot priekš sevis. Tādēļ priekš šī uzņēmuma Alberts nozīmēja viņu, Baumani, Valdi, Augustu, Viktoru, Kleinicu, Valku, Denisovu, Alfredu, Cauni un Konisu, pēdējo arestēja pie kantora aplaupīšanas Zaķu salā. Visas pieminētās personas kopā ar viņu, Baumani, aizgāja uz Salamandras fabriku, bet nevarēja izpildīt savus nolūkus sava mazā skaita dēļ. Lai nebūtu jāatgriežas tukšām rokām, apsūdzētais kopā ar Augustu, Valdi un Konisu aplaupīja krogu Rumpju muižā pie Bīķernieku baznīcas, kur paņēmuši 5 rubļus. Visiem dalībniekiem bija revolveri, kurus saņēmuši no Augusta.

4) Otrā dienā, svētdienā, apsūdzētais Valdis, Konis un Augusts nolaupīja 300 rubļus kādam žīdam uz ielas. Šo naudu nodeva savienības kasē. Kasieris bija Valdis.

5) Pēc tam Čuguns un Fiksmanis augusta mēnesī aizbrauca pa dzelzceļu uz Žagari, ar nolūku aplaupīt kroņa degvīna veikalu, arteļčiku, bet vagonā pie Vecauces stacijas viņus arestēja.⁵

6) Drīz pēc kāda žīda aplaupīšanas Zaslaukā⁶ apsūdzētais Valdis un Konis uz pēdējā priekšlikuma aplaupīja Reinas pagrabu pie Jāna

vārtiem, kur dabūja 120 rubļus, naudu nodeva Albertam, kurš daļu samaksāja kasē, bet pārējo paturēja sev.

7) Pēc tam apsūdzētais kopā ar Konisu, Valdi, Viktoru un Kleinu aplaupīja Strauha kantori Zaķu salā, kur paņēmuši 100 rubļus skaidrā naudā, par 800 rubļiem vērtspapīrus, divus revolverus, monte-krista flinti un divas medību flintes. Vēlāk tomēr flintes atdotas to īpašniekam atpakaļ, tādēļ ka neērti tās bija glabāt.⁷

8) Karlīnes ielā apsūdzētais kopā ar Valdi, Kleinu, Maksimu un Zemnieku nolaupīja 100 rubļus Baltijas piena iestādei. Līdzās naudai paņēma vēl Buldogo sistēmas revolveri.⁸

9) Pēc tam kāds Potjomkins organizēja laupīšanu Doles pagastā, kur vienā naktī aplaupīti vairāki cilvēki, to starpā kāds ārsts par 100 rubļiem. Kopā ar Potjomkinu bija kāds dolenieks un vairākas personas no Doles pagasta.⁹

10) Potjomkinu nošāva mežsargs Zariņš.¹⁰

11) Pēc tam tika organizēts uzbrukums kroņa degvīna veikalam Lēdurgā, bet šis uzbrukums neizdevās – un vienu no uzbrucējiem nošāva. Tas nebija apsūdzētajam pazīstams.¹¹

12) Laupīšanas pārnesa uz citām vietām, kur nolaupīja 90 rubļus, tanīs piedalījās: Kārlis Deķis no Rīgas, Maksims, Adats, Zemnieks un daži citi vietējie iedzīvotāji.

13) Jūnija mēnesī apsūdzētais, Augusts Irklis un Cīrulis aplaupīja Raunā alus un kroņa degvīna veikalus un paņēma ap 50 rubļu.

14) Par to, ka pie laupīšanām Augusts bija apvainojis kādu jaunavu, nozadzis Cīrulim 5 rubļus un neiemaksājis kasē 50 rubļus, biedri viņam piesprieda nāves sodu, un pie Bolderājas viņu nošāva apsūdzētais kopā ar Irkli un Cīruli.

15) Divas nedēļas pirms 5. septembra 1906. gadā apsūdzētais kopā ar Valdi, Potjomkinu, Feliksu Graudiņu un Dolenieku piedalījās Zihmaņa grāmatu veikala aplaupīšanā Rīgā, pie kam apsūdzētais ar Denisovu stāvējuši uz vakti uz ielas stūra. Paņēma vairāk nekā 50 rubļu.

Bez jau minētām, pēc Baumaņa liecības, notikušas vairākas neizdevušās laupīšanas, un proti:

16) Jūnija mēnesī tika organizēta Elevatora fabrikas kasiera aplaupīšana, tanī piedalījās apsūdzētais, Valdis, Federāts, Viktors, Kleins, Denisovs, Kārlis Deķis un Zemnieks. Pēc divu stundu gaidīšanas viņi dabūjuši zināt, ka nauda nav atnesta.

17) Pēc tam apsūdzētais sekoja Pistonu fabrikas kalpotājam, kuram vajadzēja nest naudu uz fabriku, bet nesagaidīja viņu, jo tas bija aizgājis pa citu ceļu. Piedalījies apsūdzētais, Kārlis Deķis, Zemnieks, Denisovs, Valdis un Kleins.

18) Sestdienā, neilgi pirms apsūdzētā nopratināšanas, Valdis lika priekšā aplaupīt pārtikas veikalu uz Grēcinieku un Kalēju ielas

stūra. Piedalījās apsūdzētais, Valdis, Potjomkins, Dolenieks, Federāts, Graudiņš, Denisovs, Caune un kāds nepazīstams no Domes ielas. Šis uzbrukums neizdevās tāpēc, ka Kalēju ielā viņus satika pristava palīgs un nošāva Valdi, bet ievainoja Federātu un Potjomkinu, kā arī arestēja nepazīstamo. Kad Valdi nošāva, tad no viņa dzīvokļa Marijas ielā 8 Denisovs ar Cauni aiznesa visu literatūru, petardes, mazu bumbu, kuru pagatavoja reālskolnieks Frobergers, čemodānu ar dokumentiem, starp kuriem bija arī apsūdzētā papīri, sarakstīšanās un Centrālās komitejas dokumenti. Visu to aiznesa Kleina dzīvokli Matisa ielā. Vēlāk čemodānu aiznesa pie pazīstamas jaunkundzes. Pirmdien Alberta uzdevumā viņš ieradās minētās jaunkundzes dzīvoklī, lai čemodānu pārnestu Centrālā komitejā Alberta dzīvoklī. Kad apsūdzētais ieradās pie jaunkundzes, tad policija viņu tur arestēja.”

Alberta Trauberga vaļsirdībai pret saviem kaujiniekiem nav bijušas nekādas konspirācijas robežas. Trauberga vadītā savienības kaujas organizācija izvērtās par tādu, kas vairāk apdraudēja privātus cilvēkus nekā patvaldības kalpus un tās mantu. Ceļš, par kuru Traubergs šo organizāciju veda, bija uz izvirtību, uz deģenerāciju un uz savienības iznīcību.

Pavisam savienības lielajā prāvā 1908. gada jūnijā karatiesai nodeva 29 biedrus, bez tam 17 minēja apsūdzības aktā kā aizbēgušus un deviņus kā mirušus, respektīvi, “bēgot” un citādi nošautos.¹² Tā ir prāva, kurā faktiski bija 55 apsūdzētie savienības biedri.

Kad 1907. gadā Eduardu Baumanī satiku centrālā cietuma slimnīcā, pēc tam kad viņš bija uz nāvi notiesāts, jautāju viņam, kāpēc izdarījis tik šausmīgu nodevību. “Nevarēju izturēt spīdzināšanas un sacīju visu, ko no manis prasīja,” atbildēja Baumanis.

“Bet kāds labums no tā, jo tevi tā kā tā nošaus?” sacīju.

“Pie izmeklēšanas tiesneša esmu visu atsaucis. Māte gādā par to, lai paliktu dzīvs, varbūt mani apžēlos,” sacīja šis 18 gadus vecais zēns ar asarām acīs. Noglaudīju viņa kuplos, melnos matus. Nekad neaizmirsīšu viņa tumšo, asaru pilno acu skatu. Man viņam nebija vairāk, ko sacīt, spiedu roku un atvadījos uz visiem laikiem. Vēlāk, kad mani pārveda atpakaļ kopējo kameru korpusā, tad kādu rītu agri pa 17. kameras logu redzēju smilšu kalniņā, kā, ložu caururbts, mira šis zēns nodevējs. Viņam bija sarkans kreklis mugurā, viņš kaut ko kļiedza, atskanēja šāvieni, un viņš sabruka bedres malā.¹³

Alberts Traubergs, šis latviešu terorists fanātiķis, pameta kaujas lauku Latvijā, kritušos un savaņģotos un aizbēga uz Petrogradu, atmeta savienībai ar roku un iestājās Krievijas sociālistu revolucionāru partijā, kur viņš atkal organizēja šīs partijas ziemeļu apgabala skrejošo kaujas nodaļu un uzņēmās tās vadību. Bet jau 1907. gada rudenī šo kaujas nodaļu piemeklē tāds pats liktenis kā savienības

kaujiniekus. 1907. gada 19. oktobrī Petrogradā arestē apakšvirsnieku Marokinu, kaujas nodaļas biedru, kad tas gribēja izdarīt uzbrukumu tieslietu ministram Ščeglovitovam. Nopratināšanā spīdzināts viņš nodeva savus biedrus.¹⁴

Savā revolucionāra ticības apliecībā izmeklēšanas tiesnesim Traubergs raksta: “Pārbaudīšanas brīdī Marokins izrādījās par glēvu. Vainīgs viņš, ka nepietiekoši stipri sevi bija ņēmis, vainīgi biedri – šajā gadījumā es –, ka viņam klausījām.”

Tā ir savāda sagādīšanās, ka abi Alberta Trauberga uzticības vīri, Baumanis un Marokins, izrādījās par glēvuļiem. Ar visu cienību pret draugu Traubergu, pret šiem kritušajiem revolucionāriem, tomēr pēc visiem šiem gadiem tā vien liekas, priekš kam gan bija vajadzīgs viss šis vieglprātīgais terors, konfiskācijas un ekspropriācijas, ar citiem vārdiem – laupīšanas, kuras sagādāja tik daudz ciešanu, nāvi un postu daudziem, tik pārāk daudziem zaļokšņu jaunekļu, kuri ticēja brīvības cīņai, bet kurus vieglprātīgi fanātiķi noveda iznīcībā, bez mērķa, bez kā kaut ko tie būtu sasnieguši brīvības cīņas labā. Tā ir liela 1905. gada un tam sekojošu gadu traģēdija.¹⁵

(Turpinājums sekos)

PIEZĪMES

- 1 Revolucionāro partiju daļēja legalizēšanās Krievijā notika pēc cara izdotā 17. oktobra manifesta, kas pasludināja pilsoņu brīvību, t.sk. arī biedrošanās iespējas. Iespējams, ka autors šeit domājis partiju sabrukumā vainot ne tieši legalizēšanos, bet sekojošu reakciju Krievijas likumdošanā, kur pasludinātās brīvības netika akceptētas, bet gluži pretēji – vēl vairāk ierobežotas.
- 2 Plaši aresti Latviešu sociāldemokrātu savienības Rīgas organizācijā notika 1906. gada augusta beigās un septembra sākumā. Izmeklēšanas materiāli liecina, ka darbība tomēr turpinājusies, tiesa, daudz mazākā apjomā, bet A. Traubergs, aizbraucis uz Pēterburgu, acīmredzot par to vairs nebija informēts.
- 3 1906. gada 28. augustā policija ieradās Bruņinieku ielā 77–29, kur dzīvoja Karolīna Grīnberga un viņas meita Lizete Svirkale. Izdarot kratīšanu, atvilktnē atrada čemodānu, kurā bija dažādi dokumenti, to skaitā pasu veidlapas, savienībnieku sapulču protokoli. Dzīvoklī atstāja slēpni, un nākamās dienas agrā rītā tika apcietināts Eduards Baumanis un Pēteris Ozols. Izkratot E. Baumani, pie viņa atrada mauzera revolveri ar 10 patronām un vēl divām patronu aptverēm un četrus eksemplārus LSDS statūtu. Čemodāns viņam netika uzticēts, Alberts Traubergs sūtīja Baumani un Ozoliņu tam pakal. Šīs apsūdzības E. Baumanim ir neobjektīvas. Izmeklēšanas materiāli liecina, ka E. Baumanis pirmās liecības sniedza 1906. gada 5. septembrī pēc vairāk nekā nedēļu ilgas spīdzināšanas. Acīmredzot viņš ticis fiziski salauzts. Turpmāk pratināšanas norisūšas lavīnveidīgi – 5. septembrī un nākamajā dienā divas reizes, tad 7., 11., 12., 15., 18., 26., 30. septembrī, arī vēlāk. E. Baumanis stāstījis visu, ko

- zinājis, un daudzas lietas vēl izdomājis. 1907. gada 16. aprīlī atkal notikusi kārtējā pratināšana, tomēr tās gaita bijusi citāda. Baumanim atļāva pašrocīgi uzrakstīt savu liecību, un to sīksīkā rokrakstā uz septiņām lappusēm viņš arī izdarījis. Baumanis atklāti raksta, ka sist viņu sākuši jau uzreiz policijas iecirknī pēc arestēšanas, liecības devis, baidoties no tālākas spīdzināšanas. Var redzēt, ka, apzinoties savu liecību radīto postu, viņš cenšas to labot – sīki aprakstot katru personu vēlreiz un izdomājot daudzreiz pat fantastiskas lietas, lai tikai novērstu apsūdzības pret biedriem, naivi cerot, ka tas arī izdosies.
- ⁴ 1906. gada 19. maijā Džūkstē kaujinieki A. Brūnais, T. Bulle, Ā. Millers un J. Glāznieks nogalināja tirgotāju Smilgu, jo tas nedeva pieprasītos 300 rubļus.
- ⁵ 1906. gada 6. augustā vilcienā Rīga–Liepāja karaspēka patruļa starp Jelgavas un Vecauces staciju aizturēja uz aizdomu pamata divus jaunus latviešus. Viens izrādījās Valkas apriņķa Trikātas pagasta zemnieks Teodors Arturs Jāņa d. Bulle. Izkratot pie viņa tika atrasts brauniņa tipa revolveris ar 30 kaujas patronām, 17 proklamācijas. Otrs bija Tukuma apriņķa Jaunpils pagasta zemnieks Ludvigs Jāņa d. Brūnais. Pie viņa nekas netika atrasts.
- ⁶ 1906. gada 24. jūlija pēcpusdienā tirgotājs Leibs Šmulovičs Kristols saņēmis no pircējiem Slokas ielā 130 rubļus, sava nauda bijusi 2–3 rubļi. Ejot uz centra pusi, viņu apturējuši nepazīstami latvieši. Atņēmuši naudu, revolveri, likuši gulēt uz zemes, kamēr paši aizies. Policijā viņam parādīta kaujinieka Alfreda Teodora Grosmaņa fotogrāfija, cietušais atzinis, ka ir ļoti līdzīgs, bet liekas, ka dzīvē bijis vecāks.
- ⁷ 1906. gada 11. jūnijā Zaķusalā tika aplaupīts tirgotāja Štrauha kantoris un dzīvoklis, paņemta nauda, vērtspapīri un ieroči. Turpat strādājošie enkurnieki ievērojuši, ka kantorī ieiet trīs aizdomīgi cilvēki un ilgi tur uzkavējas. Viņi pa telefonu izsauca policiju. Vienu no uzbrucējiem izdevās ievainot un arestēt, aizturētais atzinies, ka viņu sauc Konstantīns Baltazars Liepiņš (Konis). Izmeklēšanas materiālos ir saglabājusies vēstule, kuru K. Liepiņš sūtījis no Centrālcietuma slimnīcas, ar lūgumu ietekmēt varbūtējos lieciniekus – divus zēnus, kuriem līcis viņu pārcelt pār Daugavu. Pagaidu karatiesā viņš notiesāts uz nāvi un 1908. gada 7. marta rītā kopā ar E. Baumani nošauts.
- ⁸ 1906. gada 16. augustā Baltijas pirmajā piena iestādē Karlīnes ielā ienākuši trīs maskējušies cilvēki un nolaupījuši kasi, kurā atradušies 112 rubļi un 39 kapeikas, paņēmuši arī grāmatveža revolveri. Izmeklēšanā neviens no lieciniekiem nespēja uzbrucējus identificēt.
- ⁹ Doles draudzes ārsts Hugo Firkss pratināšanā liecināja, ka augusta beigās naktī pie viņa atnācis nepazīstams cilvēks un sacījis, ka bīstami saslimis bērns. Ārsts apģērbies un ieradzījies, ka ārā gaida rati un vēl divi cilvēki. Viņš jutis ko sliktu un atteicies braukt. Tad svešie izvilkuši brauniņus un paziņojuši, ka revolucionārā komiteja pavēlējusi viņiem atņemt ārstam ieroci un 500 rubļus, jo ārsts tieši tādu summu ziedojis kazaku izsaukšanai. Firkss atbildējis, ka revolveļa un tādas naudas viņam nav, kazakus nav saucis un ir ārsts. Uzbrucēji paši dzīvoklī paņēmuši bisi un 15 rubļus.
- ¹⁰ Nav precīzi norakstīts, Baumanis ir atzinies, ka Potjomkins organizējis laupīšanu Doles pagastā un tad nogalinājis mežsargu Zariņu. Rīgas

apriņķa priekšnieks izmeklēšanas gaitā ziņojis, ka 1906. gada 24. jūlijā Doles pagasta Pulkarnē nogalināts mežsargs Jānis Bērziņš.

- ¹¹ 1906. gada 18. jūnijā Lēdurgā trīs nepazīstami cilvēki ieradusies monopolveikalā, tur blakus atradies uradņiks un stražņiki, kas likuši uzrādīt dokumentus. Kamēr viens meklējis pasi, otrs izšāvis un smagi ievainojis uradņiku Ļivčenko. Izcēlusies savstarpēja apšaude, kuras laikā nāvīgi ievainots viens no uzbrucējiem. Tas izrādījies Lubānas iedzīvotājs Ādolfs Bergmanis, kurš mira tās pašas dienas vakarā. Abi pārējie uzbrucēji tikuši viegli ievainoti un aizbēguši, uradņiks miris nākamajā dienā.
- ¹² Nevar droši apgalvot, ka visi izmeklēšanas gaitā bojā gājušie būtu miruši vardarbīgā nāvē. Ticami tas liekas, piemēram, gadījumā, kad 1906. gada 18. oktobrī Arnoldu Martinsonu veda no Lielvārdes uz Lielo pagastu. 9. Jeļisavetogrades dragūnu pulka nodaļas priekšnieks ziņojis Vidzemes guberņas žandarmērijas pārvaldes priekšniekam, ka arestētais ceļā mēģinājis bēgt un ticis nošauts. Savukārt izmeklēšanas materiāli liecina, ka apsūdzētais Felikss Graudiņš Rīgas cietuma slimnīcā 1907. gada 29. maijā miris no vēdera dobuma plaša iekaisuma, kura cēlonis bijis aklās zarnas iekaisums.
- ¹³ Nāves sodus reizēm izpildīja Centrālcietuma administratīvā korpusa pagalmā, kuru no dažām kamerām varēja redzēt. Nonāvētos apglabāja nevis turpat, bet tālāk, t.s. Smilšu kalnos, kas vēlāk kļuva par Matīsa kapsētas sastāvdaļu.
- ¹⁴ Zinot, ka eseru partijas kaujas organizācijas vadītājs Azefs bija ohrankas aģents, šādi apgalvojumi liekas nenopietni. Pētījumi liecina, ka Trauberga cīņas stils, arī politiskie uzskati jau sākumā izraisīja domstarpības ar Azefu. Viņa arests faktiski bija tikai laika jautājums, iespējams, to pārātrināja Traubergam radušās aizdomas pret Azefu par nodevību.
- ¹⁵ Redzams, ka atmiņu autors pie noliedzošiem uzskatiem par terora nepieciešamību un nozīmi sociālistiskajā kustībā ir nonācis tikai pēc daudziem gadiem. Vardarbīgas cīņas metodes izmantoja gan Latvijas Sociāldemokrātijas, Latviešu sociāldemokrātiskās savienības, gan Krievijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas, eseru partijas, dažādo anarhistu organizāciju pārstāvji. Politiskajai cīņai un arī personiskai iztikai bija vajadzīga nauda. To ieguva visai atklātā laupīšanas ceļā, nononiecīnot pat vizzemiskākos līdzekļus. Tāpēc lielākā daļa dažādo partiju kaujinieku tika sodīta ar nāvi un ilgiem katorgas gadiem pēc karastāvokļa likuma pantiem, kur tika fiksētas laupīšanas un slepkavības, nevis politiskā cīņa.

Atmiņas publicēšanai sagatavojusi un komentējusi
Līga Lapa